

ARHEOLOŠKA ISTRAŽIVANJA

Sačuva kvadrat podnih

Mjerenje i dokumentiranje: arheolozi Andreja Nadander i Vjekoslav Iličić

Pod prostorije bliže moru, djelomično urušene, prekriven je jednobožnim, bijelim mozaicima u ukupnoj površini od oko sedam četvornih metara. U drugoj prostoriji sačuvana je vapnena podnica, oko 9,5 kvadrata. Zidovi koji formiraju prostorije sačuvani su u dužini od oko 20 metara, izvjestila je o pronađenom voditeljica projekta zaštite antičke vile na Katoru i kustosica umaškog muzeja Biljana Petrović-Markežić

Otkrivanje i očuvanje oko sedam četvornih metara jednobožnih, bijelih, podnih mozaika iz rimskog razdoblja, za sada u grubo datiranih između 1. i 4. stoljeća, iznimno je vrijedan rezultat jednomjesečnih arheoloških istraživanja i konzervatorsko-restauratorskih radova na prostoru nekadašnje antičke vile na poluotoku Katoro sjeverno od Umaga.

Velika i bogata antička vila

Sredinom rujna Muzej grada Umaga je pod vodstvom Biljane Petrović-Markežić, arhitektice i kustosice u ovoj ustanovi, uz financijsku podršku Grada Umaga i Ministarstva kulture, započeo sa zaštitom ugroženog dijela ar-

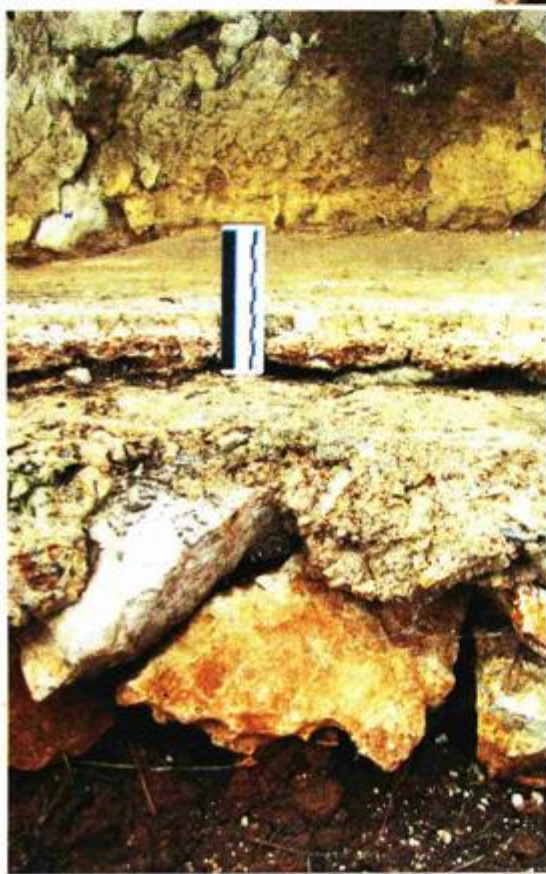
heoloških ostataka te rimske vile i ovih dana prva faza tog projekta završava. Rezultati istraživanja i obavljeni radovi predstavljeni su ovoga tjedna na konferenciji za novinare na kojoj su uz voditeljicu projekta Petrović-Markežić sudjelovali i v. d. ravnateljica umaškog muzeja Biljana Bojić, pročelnik umaškog odjela za društvene djelatnosti Siniša Šmalc, predstavnik pulskog Konzervatorskog odjela Ministarstva kulture Kristina Gergeta te Toni Šaina iz Hrvatskog restauratorskog zavoda u Zagrebu koji je bio voditelj restauratorsko-konzervatorskih radova.

- Poznati arheološki ostaci rimske vile iz vremena od 1. do 4. stoljeća na poluotoku Katoro predstavljaju njen gospodarski dio dok se onaj rezidencijalni pruža na rtu Tiola.

I KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKI RADOVI NA UMAŠKOM POLUOTOKU KATORO IZNJEDRILI VAŽNE NALAZE

no sedam a antičkih mozaika

Detalj mozaika u presjeku

Dva sloja zidne žbuke

Konzervatorsko-restauratorski radovi: u prvom planu voditelj radova Toni Šaina sa suradnikom Matkom Kezele

O veličini i bogatstvu same vile svjedoče nam ostaci mozaika, hipokausta, monumentalne grobnice, ali i postojanje luke i ribljeg uzgajalište - *vivariuma*, što potvrđuju istraživanja na kopnu, ali i ona hidroarheološka, u moru, kaže Petrović-Markežić.

Muzej grada Umaga već dugo vremena pokušava skrenuti pažnju na važnost ovog arheološkog lokaliteta i na potrebu njegove zaštite i očuvanja. Posebno stoga što je u zadnjih nekoliko godina uslijed neвременa, devastacija i neredovitog održavanja

došlo do urušavanja pojedinih dijelova.

Definirane dvije prostorije

Na velika oštećenja na rimskoj vili ukazivali su i brojni građani dojavljujući o mozaicima koji se rasipaju na oba-

li Katora. Konačno, zahvaljujući financijskog potpore iz umaške gradske blagajne (40 tisuća kuna) i one Ministarstva kulture (30 tisuća kuna) prošlog se mjeseca počelo s konkretnom zaštitom i očuvanjem ugroženih dijelova ovog arheološkog lokaliteta. Konzervatorsko-restauratorske radove obavio je Hrvatsko restauratorski zavod iz Zagreba pod nadzorom Ministarstva kulture odnosno njegovog Konzervatorskog odjela u Puli.

Da bi se mogli poduzeti konzervatorsko-restauratorski zahvati najprije su obavljena arheološka istraživanja pri čemu su definirane dvije prostorije i pronađeni su iznimno vrijedni nalazi - mozaici. Prostorije se pružaju paralelno u pravcu zapad-istok i međusobno su povezane prolazima na kojima su vidljivi pragovi, pri čemu ostaci metala na zidovima ukazuju na postojanje vrata. Zidovi su bili ožbukani, a jasno se razlikuju dva sloja izvorne žbuke, jedan grublji i drugi površinski, nešto fini-

ji, bjelkaste boje. Pod prostorije bliže moru, koja je djelomično urušena, prekriven je jednobojnim mozaicima - bijelim u ukupnoj površini od oko sedam četvornih metara. U drugoj prostoriji sačuvana je vapnena podnica, oko 9,5 kvadrata. Zidovi koji formiraju prostorije sačuvani su u dužini od oko 20 metara, izvijestila je Petrović-Markežić.

Školski primjer izrade mozaika

Za podne mozaike, dokumentirane prilikom arheoloških istraživanja, ističe da predstavljaju školski primjer tehnike izrade mozaika tj. mogu se jasno vidjeti faze izrade mozaičnih podova. Najniži vidljivi sloj (*statumen*) od lomljenog kamena je nosivi i drenažni sloj, zatim je drugi sloj (*rudus*) koji je sačinjen od malenih kockica (crnih i bijelih) i vapna. Treći sloj (*nucleus*) sačinjen je od mljevene opeke i vapna. Završni, najfiniji sloj sačinjen je od mješavine pucolana (vulkanskog pepela/pijeska, nazvanog po

mjestu Pozzuoli kraj Napulja, op. p.) i vapna u koji su položene kockice (*tesere*) dijagonalnog pravca pružanja.

Sama namjena ovih prostorija za sada je nejasna, potrebno je nastaviti istraživanje sjevernije jer mozaici su vidljivi u profilu. Najvjerojatnije je u pitanju hodnik i pomoćna prostorija koja je služila vlasniku ili upravitelju imanja. Imajući u vidu da s ovogodišnjim radovima nisu u potpunosti sanirana sva oštećenja na arheološkom lokalitetu na Katoru, jer u moru se vidi još urušavanja mozaika, nadamo se da ćemo ih naredne godine, ukoliko nam financijska sredstva omogućе, nastaviti te da će ovaj dio vile moći prezentirati javnosti, kaže voditeljica projekta Petrović-Markežić.

Za sada se mozaici neće moći vidjeti. Prekrivaju se geotekstilom i pijeskom, a od pogubnih morskih valova zaštićuju montažnim suhozidom.

G. PRODAN
 Snimila Biljana
 PETROVIĆ-MARKEŽIĆ